

УКРАЇНА

**УРЯДОВИЙ УПОВНОВАЖЕНИЙ У СПРАВАХ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ**

Government Agent
before the European Court of Human Rights
Ukraine
вул. Городецького, 13, м. Київ, 01001, Україна

Agent du Gouvernement
auprès de la Cour Européenne des Droits de l'Homme
l'Ukraine
13, Horodetskiego St. Kyiv, 01001, Ukraine

Тел.: +380 44 278-37-23, факс.: +380 44 271-17-83
E-mail: themis@minjust.gov.ua http://www.minjust.gov.ua

22.02.16 № 2428/12.01/16-16

На № _____

Міністерство внутрішніх справ України
вул. Академіка Богомольця, 10, м. Київ, 01601

Національна академія внутрішніх справ
пл. Солом'янська, 1, м. Київ - ДСП, 03035

*Щодо виконання рішення Європейського суду
з прав людини у справі «Белозоров проти Росії та України»*

15 жовтня 2015 року Європейським судом з прав людини (далі – Європейський суд) ухвалено рішення у справі «Белозоров проти Росії та України», яке набуло статусу остаточного 15 січня 2016 року.

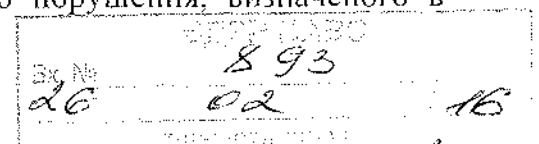
У вказаному рішенні Європейський суд констатував порушення Україною пункту 1 статті 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) у зв'язку з незаконним затриманням заявника у м. Феодосія, триманням його під вартою та наступним за цим примусовим перевезенням до м. Москва; статті 8 Конвенції у зв'язку з несанкціонованим обшуком квартири заявника у м. Феодосія; а також порушення Російською Федерацією пункту 3 статті 5 Конвенції у зв'язку з тривалістю досудового тримання заявника під вартою та пункту 4 статті 5 Конвенції у зв'язку з відсутністю у заявника можливості з'явитися на судові засідання 1 липня і 24 жовтня 2002 року, тривалими затримками розгляду його апеляційних скарг від 1 та 22 липня 2002 року та нерозглядом апеляційних скарг заявника від 17 вересня і 17 грудня 2002 року.

Крім того, Європейський суд зобов'язав Україну сплатити заявнику 12 500 (дванадцять тисяч п'ятсот) євро відшкодування моральної шкоди, а Російську Федерацію – 5 000 (п'ять тисяч) євро відшкодування моральної шкоди.

Факти справи та суть порушень зазначено у стислому викладі рішення, що додається.

Відповідно до статті 2 Закону України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» та пункту 1 статті 46 Конвенції рішення Європейського суду є обов'язковими для виконання Україною.

Під виконанням рішення Європейського суду слід розуміти виплату відшкодування, а також вжиття державою додаткових заходів індивідуального характеру, спрямованих на усунення конкретного порушення, визначеного в

рішенні Європейського суду, та заходів загального характеру, спрямованих на усунення підстав для надходження до Європейського суду аналогічних заяв проти України у майбутньому.

За цими критеріями Комітет міністрів Ради Європи (далі – КМ РЄ) здійснює оцінку виконання державою рішень Європейського суду, виходячи з інформації, наданої державними органами щодо заходів, вжитих на виконання вказаного рішення. Відповідні положення закріплені у Правилах КМ РЄ щодо контролю за виконанням рішень Європейського суду та умов дружнього врегулювання (від 10 травня 2006 року).

Обсяг та суть заходів індивідуального та загального характеру, необхідних для виконання кожного конкретного рішення Європейського суду, безпосередньо залежать від характеру порушень, констатованих Європейським судом.

У своєму рішенні у цій справі Європейський суд зазначив таке:

«1. Враховуючи опис подій заявника, Суд доходить висновку, що після допиту заявника 3 листопада 2000 року він залишався під вартою в міліції до наступного дня і був примусово перевезений до м. Москва. Суд зазначає, що як російські, так і українські органи влади відверто знехтували (див. пункти 9 і 18) положеннями статті 80 Мінської конвенції, в якій передбачено конкретний порядок видачі (див. пункт 82). Очевидно, що клопотання про видачу було неофіційним та що посадові особи України не могли про це не знати (див. пункти 12, 18-20 і 33 і в якості протилежного прикладу – згадане рішення у справі «Стівенс проти Мальти (№1)» (Stephens v. Malta (no. 1)), пп. 50-54).

2. Враховуючи зазначені вище висновки та той факт, що Уряд не надав ані пояснення стосовно перебування заявника під вартою з 3 до 4 листопада 2000 року та наступного за цим перевезення його до Москви, ані будь-яких підтверджуючих документів, Суд доходить висновку, що впродовж зазначеного проміжку часу заявника тасмно тримали під вартою та перевезли до Росії, відверто знехтувавши при цьому правовими гарантіями, втіленими у статті 5 Конвенції, та що такі дії становлять особливо тяжке порушення його права на свободу та особисту недоторканість, закріплене у статті 5 Конвенції (див. рішення у справах «Чітаєв проти Росії» (Chitayev v. Russia), заява № 59334/00, п. 173, від 18 січня 2007 року; «Гісаєв проти Росії» (Gisayev v. Russia), заява № 14811/04, пп. 152-53, від 20 січня 2011 року, і згадане рішення «Кадірова та інші проти Росії» (Kadirova and Others v. Russia), пп. 127-30)».

Крім цього, розглядаючи скаргу заявника щодо проведення незаконного обшуку, Європейський суд дійшов такого висновку:

«119. Враховуючи попередні висновки Суду стосовно незаконності допомоги, яку 3 і 4 листопада 2000 року надали працівникам російської міліції посадові особи України (див. пункти 114 і 115), разом з твердженнями української прокуратури у листі від 8 грудня 2000 року щодо порушення статті 177 Кримінально-процесуального кодексу України та статті 80 Мінської Конвенції (див. пункти 18, 66 і 82), Суд доходить висновку, що обшук, проведений 3 листопада 2000 року, не мав підстав ані згідно із законодавством України (див. пункт 66), ані згідно з Мінською Конвенцією (див. пункт 82), та що, таким чином, втручання органів влади України у права заявника за статтею 8 Конвенції не було «згідно із законом».

З метою належного виконання цього рішення та попередження аналогічних порушень в майбутньому прошу:

- 1) встановити посадових осіб, причетних до подій 3 і 4 листопада 2000 року, та, у випадку їх встановлення,
- 2) забезпечити професійну підготовку працівників органів внутрішніх справ

з питань вивчення Конвенції та практики Європейського суду, зокрема щодо:

- недопущення незаконного тримання осіб під вартою без відповідного рішення;
- порядку видачі осіб, передбаченого Мінською конвенцією та положеннями національного законодавства;
- проведення обшуку;

2) довести до відома працівників органів внутрішніх справ всіх рівнів висновки Європейського суду у цій справі;

3) Національну академію внутрішніх справ - забезпечити професійну підготовку та підвищення кваліфікації працівників органів внутрішніх справ з питань вивчення Конвенції та практики Європейського суду, зокрема щодо забезпечення недопущення тримання осіб під вартою без відповідного рішення суду, а також порядку видачі осіб, передбаченого Мінською конвенцією та положеннями національного законодавства.

Окремо повідомляю, що найближчим часом автентичний переклад вказаного рішення буде надруковано у збірнику нормативно-правових актів «Офіційний вісник України» та розміщено на сайті Міністерства юстиції України (www.minjust.gov.ua).

З метою забезпечення належного звітування держави перед КМ РЄ прошу повідомити про результати розгляду цього листа до **15 березня 2016 року**.

Додаток: стислий виклад рішення у справі «Белозоров проти Росії та України» на 2 арк. в 1 прим.

О.В. Давидчук

В.о. Урядового уповноваженого

Посилаючись на статтю 8 Конвенції, заявник також скаржився, що обшук його квартири, проведений українськими та російськими органами влади, був незаконним та свавільним. Розглядаючи цю скаргу та враховуючи свої попередні висновки, Європейський суд встановив, що обшук, проведений 3 листопада 2000 року, не мав підстав ані згідно із законодавством України, ані згідно з Мінською конвенцією, та що, таким чином, втручання органів влади України у права заявника за статтею 8 Конвенції не було «згідно із законом». Отже, було порушення статті 8 Конвенції.

Також заявник скаржився за пунктом 3 статті 5 Конвенції на дії органів влади Росії щодо тривалості його досудового тримання під вартою. Європейський суд зазначив, що тривалість тримання заявника під вартою є приводом для занепокоєння, оскільки впродовж провадження у суді заявник провів під вартою два роки, один місяць і двадцять шість днів. Хоча на початкових етапах розслідування тримання заявника під вартою ґрунтувалося на відповідних і достатніх підставах, причин, наведених національними судами, було недостатньо для виправдання тримання його під вартою впродовж більше двох років. Отже, Європейський суд дійшов висновку, що у цій справі було порушення пункту 3 статті 5 Конвенції.

Насамкінець, заявник скаржився за пунктом 4 статті 5 Конвенції на те, що був не в змозі з'явитися на судові засідання 1 липня і 24 жовтня 2002 року, на яких вирішувалося питання продовження тримання його під вартою, на надмірні затримки розгляду його скарг від 1 і 22 липня 2002 року та що національні суди не розглянули його скарги від 17 вересня і 12 грудня 2002 року. Європейський суд зазначив, що Уряд Росії підтвердив, що ані заявник, ані його захисник не змогли з'явитися на засідання 1 липня 2002 року, на якому вирішувалося питання продовження тримання під вартою, та що його клопотання про особисту участь у засіданні 24 жовтня 2002 року було залишено без розгляду. Європейський суд також вказав, що в матеріалах справи наявні документи, які підтверджують, що апеляційні скарги заявника від 1 і 22 липня 2002 року на рішення суду про продовження тримання його під вартою не розглядалися протягом трьох місяців.

Беручи до уваги його усталену практику у справах щодо подібних питань, а також визнані Урядом факти, Європейський суд встановив порушення пункту 4 статті 5 Конвенції у зв'язку з відсутністю у заявника можливості взяти участь у судових засіданнях 1 липня і 24 жовтня 2002 року, затримками розгляду його апеляційних скарг від 1 та 22 липня 2002 року та нерозглядом апеляційних скарг заявника від 17 вересня і 17 грудня 2002 року.

ЗА ЦИХ ОБСТАВИН СУД ОДНОГОЛОСНО

- «1. *Постановляє*, що заявник знаходився під юрисдикцією України під час подій у м. Феодосія 3 і 4 листопада 2000 року;
2. *Відхиляє* попередні заперечення Уряду України;
3. *Постановляє*, що було порушення Україною пункту 1 статті 5 Конвенції у зв'язку із затриманням заявника у м. Феодосія, триманням його під вартою та наступним за цим примусовим перевезенням до м. Москва;
4. *Постановляє*, що було порушення Україною статті 8 Конвенції у зв'язку з обшуком у квартирі заявника у м. Феодосія;
5. *Постановляє*, що було порушення Російською Федерацією пункту 3 статті 5 Конвенції у зв'язку з тривалістю досудового тримання заявника під вартою;
6. *Постановляє*, що було порушення Російською Федерацією пункту 4 статті 5 Конвенції у зв'язку з відсутністю у заявника можливості взяти участь у судових засіданнях 1 липня і 24 жовтня 2002 року, тривалими затримками розгляду його апеляційних скарг від 1 та 22 липня 2002 року та нерозглядом судами апеляційних скарг заявника від 17 вересня і 17 грудня 2002 року;
7. *Постановляє*, що:
 - (а) упродовж трьох місяців з дати, коли це рішення набуде статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, Україна повинна сплатити заявникові 12 500 (дванадцять тисяч п'ятсот) євро відшкодування моральної шкоди та додатково суму будь-яких податків, що можуть нараховуватись; цю суму має бути конвертовано в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
 - (б) упродовж трьох місяців з дати, коли це рішення набуде статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, Російська Федерація повинна сплатити заявникові 5 000 (п'ять тисяч) євро відшкодування моральної шкоди та додатково суму будь-яких податків, що можуть нараховуватись; цю суму має бути конвертовано в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
 - (с) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на вказані суми нараховуватиметься простий відсоток (simple interest) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;
8. *Відхиляє* решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції.»